

Szekér Endre

Levél Határ Győzőnek

Végtelenség, Csend utca
(A hallgatás tornyában, Weöres Sándor mellett)

Kedves Győző bátyám!

Sajnos kicsit körül kell írnom, hogy hol talál meg Téged a mennyei postás. Azt hiszem „A hallgatás tornyában” vagy, közel költő barátodhoz, Weöres Sándorhoz. Bár hála Istennek ismerem a régi címedet Londonban (Wimbledon, SW19 4LP Hongriusculc, 12 Edge Hill), ahol egyszer Feleséggemmel, 1998. október 28-án meglátogattunk. A találkozás felejthetetlen pillanatait az *Álomjáró emberiség* című köteted dedikációja őrzi („Zsófikának és Bandinak első londoni összefutásunk emlékére – szeretettel jegyzi Határ Győző”). Könyveid dedikációja mindig fontos (pl. *Üvegkoporsóé*), de a számomra legfontosabbak az első találkozásunkkor, Budapesten, a Kossuth Klubban írt szavaid a *Hajszállhíd Aurora* (München, 1970) című ritka kötettedben: („Szekér Endrének, nagy irigységgel, hogy ennek a könyvritkaságnak birtokában van, nekem már a borítólapja sincs meg... Szívélyes köszöntéssel, 1989. november 9-én – Határ Győző.”)

Az évtizedek elfutottak melletted, s Te álltál változatlan erővel megkopaszodva a wimbledoni „elvarázsolt kastélyodban” – egy kis Magyarországot, szigetet alakítva ki – az angol nyelvtengerben. De a rettenetes kor, a szörnyű XX. század Téged is próbára tett, pl. részt vettél az 1944-es sátorlajújhelyi börtönlázadásban, amikor regényedet elkobozták, és a nyilasok börtönre ítélték. Te beszámoltál e nehéz évekről is, az „elvetemült rendszerekről”, a szegedi Csillag börtönben töltött időszakról, „a börtönkazamaták világáról”. Bevallom, hogy elfogultan szeretem (és sokszor idézem) a *Felfolyamodvány* című 1958-as versedet, melyben Gerő Ernőnek írsz, az „Eminenciás Szürkeségnek”, aki „többnyelvű”, „tökéletes spanyol létedre és anyanyelvi orosz tudásod mellett füled már alig billen a magyarra...”

– Kedves Győző bácsi! Mit is üzenhetnék Neked a messzi Végtelenségbe, „A hallgatás tornyába”? Talán ezt a sok verses ajánlást, baráti kézszorítást érzékeltetve, hogy Te nemhiába ajánlottad egy-egy versed költő barátaidnak (Jean Rousselot-tól Nemes Nagy Ágnesig) – ők is őrzik műveid, idézik versoraidd: nem felejtenek. S ők is ezt üzenik – olvasóiddal együtt, hogy a magyar nyelvnek Hozzád hasonló mestere, művésze korunkban alig volt (Weöres Sándor mellett). A szavakat valamilyen különös módon illesztetted egymás mellé, formáltad át, meglepő – teljesen új hangalakokat és jelentést alakítva ki. S a mai új nemzedékek, a fiatalok is tanulhatnak műfajokon túllépő írói alkatodtól (a Bábel tornyától az Özön közönyig). Arany Jánosra, Vajtinára is hivatkozva, végtelenül nagy igényességre neveltél pl. A *költészet kiskatéjában* (pl. „*Versíró-tudatodba idegen testekként moráliák, hitigazságok, ideológiai hordalékok úsznak be?! Vigyázz: ez biztos jele annak, hogy ihleted elhagy.*”)

„Életsebeket” kapva, a „Mindenség mindegyiségére” figyelve, „mint elszegényedett uralkodó, aki a végsőig ragaszkodik magánszínházához”, a „létegszt” keresve mindig, „malasztal és megnyugvással” küszködve – a fűzfaprófétákat visszautasítva –, „mi szél-

malmokkal harcolunk / de végétünk az ország”, Csák Mátétól Zápalyáig, elmélázva „házon / hazán – családon – nemzetén” – írtál, Londonban is magyar költőnek maradv.

Kedves Győző bácsi!

Olvastam az újságban 2006. november 25-én, hogy meghalt „Határné Prágai Piroska (Szeged, 1927. IV. 28. – London, 2006. XI. 17.). Ahogyan kiejtetted magad és bennünket emlékezetedből, úgy feledni mi nem tudunk, mi csak emlékezni tudunk, fogunk is Rád. Ameddig élünk. Mindig. Mindenütt. Mindannyian. Gyászolja ötven éven át élettársa: Határ Győző, fivérei és a Prágai család.”

Nem sokkal utána – Te is búcsút mondtál a kis- és nagyvilágnak, s elmentél szeretett Feleséged, Piroska után. Nagy szeretettel őrzünk emlékezetünkben:

*„magyarnak helyette
zúg fel az Igében
szólalj fel a szóban
szűkölj fel a szélben”*

(Psalmus, Kodály Zoltánnak)